

Filemon a Baukis

... Kdes na fryzských pahorcích stojí lípa a vedle ní dub; kol obou se ohrada táhne. Poblíž je velká tůň, dřív obytná půda to byla, dnes se tam bahenní slípky a potápký ve vodách hemží.

Jupiter v podobě lidské v ten kraj kdys přišel, a s otcem berlonoš Merkur, Atlantův vnuk, svá odloživ křídla. Tisíce obešli domů a hledali ke spánku místo, tisíce domů jim uzavřel klíč. Jen jeden je přijal; byl sic malý, jen slanou a bahenním rákosem krytý, avšak zbožný. V té chýši se spojili za mladých roků, v ní též zestáří spolu dva manželé, Filemon starý s Baukidou stejného věku. Ke své chudobě rádi se znali, nesí ji s klidnou myslí, a proto jim nebyla těžká. Ať by ses na pána ptal či na sluhy, bude to stejné: v domě jsou jen dva lidé, a oba jsou sluhy i pány.

Když tedy nebešťané k té nevelké dospěli chýši, oba sklonili hlavu a vstoupili nízkými dveřmi. Stařec jim sedadlo podal, by údům pohověti mohli, přes ně pak ochotná Baukis hned rezně prostrčila plátno. Rozhrábne teplý popel, v němž doutnalo dříví, a křísí na krbu věcerejší oheň: dřív suchou korou a listím živí troudu a stařeckým dechem jej rozdmýchá v plamen, potom snesla z půdy i draček a suchého klesití, poláme na drobnu dříví a přiloží pod malý kotlík. Její mlílený chot již nasbíral v zahrádce zeli. Oloupe listy z něho a dvojnubou vidlicí sejmě uzeny veřňový hrbet, jenž visel na černém trámu (dlouho již uschován byl!), a od něho nevelký kousek uřízne, uříznutý pak měkčí ve vřelé vodě.

Mezitím prázdný čas svým hostům hovorem krátí, nařesou žíněnku též (je vycpána sitinou měkkou), na lehátko ji vloží (má vrbový spodek i nohy), přes ně pak položí přehoz, ježž bývali prostrat zvykli jenom ve svátek – ale i ten byl nutný a vetchy: onen podstavec z vrby si na přehoz nemusel sýskati!

Bohové ulehli. Podkasána a chvějíc se Baukis přistaví stůl, jenž nohy měl tři, však jednu z nich kraťší; střipek přidal jí délky. Když podložkou nahnutí bylo zmíněno, srovnaný stůl pak zelenou ořetla mátou.

Čisté Minervy dvojbarevý plod naň předloží hostům, lahodné podzimní drínky, jež v jasné chovala šťávě, salát čekankový a ředkvičky, hromádku syra, vejce, jež v popelu vlažném jen zlehounka vaříla – všecko v čistém nádobí z hlíny. Pak postaví měsídlu na stůl, tepané z téhož „stříbrá“, a dřevěné, bukové číše: celá dutina jejich se blyštěla žlutavým voskem. Za malý okamžik dodal i krb své pokrmy horké. Víno skrovného stáří je sklizeno ze stolu opět, ovšem na chvíli jen, a zákuskům učiní místo. Ořech tu je, též kárský fík a svaštělé datle, slívy a jablka vonná se v širokých košících skvějí, jakož i chutné hrozny, jež sebrány z nachové révy; uprostřed bělostný medový plást. A k tomu se druží nade vše milé tváře a ochota čilá a štědrá.

Zatím si všimnou, že džbán, ač tolikrát nabrali z něho, samoděk plní se zas a vína přibývá stále. Užasi nad tím divem a chvějí se vzepíavše ruce, modlí se nesměle Baukis i Filemon, o mílost prosí, aby jim prominut byl ten prostý, chudičký oběd. Byla tam jediná husa, jež hládala malou tu chýši: tu svým božským hostům se chystají zabít v obět. Měla však rychlá křídla, i zchvátla pomalé starce, dlouho jim unikajíc, až konečně u samých bohů hledala spásu. A ti ji kázali naživu nechat. „Bohové jsme“, tak řekli, „a bezbožné sousedstvo dojde zaslouženého trestu, však vám bude dopřáno ujít bezpečně chystané zkáze. Jen opusťte rychle svou chýši, provázejte náš krok a k horské výšině s námi pospěšte!“ Poslechnou oba a o hůl se opírajíce berou se s námahou pryč a stoupají po táhlém svahu.

K vrcholu měli jen tolik, co šíp as dosáhne letem jednou vyslaný: obrátí zrak a spatří, že voda pokrývá vše, jen jejich že dům tam uchován stojí.